

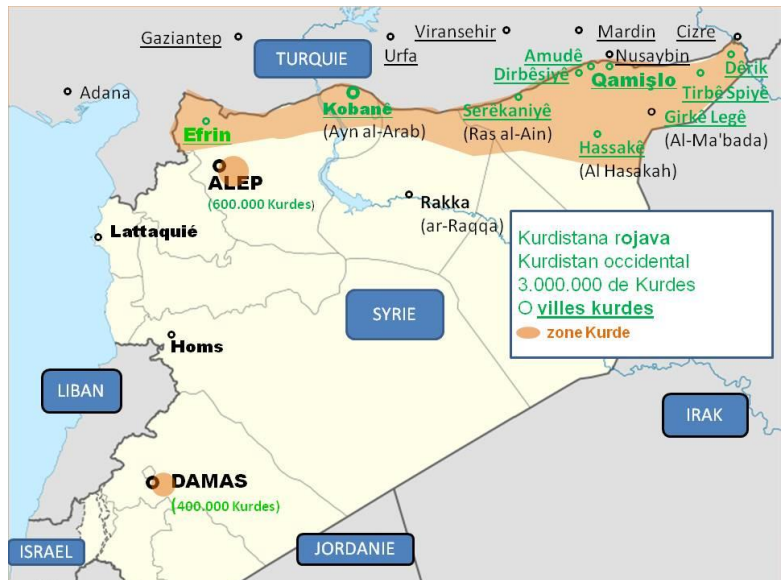
”ROJAVA AID”

Humanitäärisen avun ja kehitysyhteistyön rakentamisen mahdollisuuksista Pohjois-Syyrian kurdialueelle:

TAUSTOISTA:

Kurdit ovat yksi suurimmista etnisistä vähemmistöistä Syyriassa (n. 15 % väestöstä, vajaat kolme miljoonaa asukasta alueella). Heidän asemansa koko vanhan Syyrian hallinnon aikana kurdien asema on ollut erityisen vaikea. Al Assadin suvun Syyriassa kurdeilta evättiin kaikki peruskansalaisoikeudet (kansalaisuus, henkilökäytännöt, oma äidinkielen käyttö jne.).

Syyrian kansannousun ja sodan syttymisen jälkeen kurdit saivat mahdollisuutensa Syyrian hallituksen joukkojen keskittyessä taisteluihin FSA vapaan Syyrian armeijan joukkojen kanssa. Kurdit ottivat alueen haltuunsa hallituksen osaksi vetäytyessä alueelta välttämättä joutumasta. Kesällä 2013 alueella käynnistyivät päivittäiset rajut taistelun kansainvälisten Al Qaeda ryhmittymien kanssa (ISIS, Al Nusra), joiden taistelijoista suuri osa saapui Syyrian Turkin kautta muuttaen samalla koko Syyrian sodan luonteen. Taistelut käynnistyivät samalla myös Pohjois-Syyriassa mittavan pakolaisongelman yli 350 000 ihmisen paetessa rajan yli sekä Pohjois-Irakin kurdihallintoalueelle että pohjoiseen Turkin puolelle. Alueella on myös satoja tuhansia maansisäisiä pakolaisia, jotka sodan alkuvaiheessa tulivat taistelujen alta Alepposta. Kesästä lähtien alueella käynnistyneissä taisteluissa monien kodit on joko tuhottu tai ovat lähteneet kotoistaan pakoon alueelle tulleita jihadistiryhmiä. Myös perusterveydenhuollon romahtaminen ja peruslääkkeiden puuttuminen on ajanut ihmisiä naapurimaihin. Osa on myös palannut huomattavasti pakolaisten tilanteen vaikeuden sekä Irakin leireissä että Turkissa.

Kohti demokraattista aluehallintoa? Viime viikkojen ja kuukausien taistelujen aikana kurdien YPG - itsepuolustusjoukot (YPG) on päivä kerrallaan onnistuneet valtaamaan alueen kylä sekä myös raja-asemia Al Qaeda ryhmiltä. Marraskuun alkupuolella alueella julistettiin tavoite tilapäisen hallinnon rakentamisesta vaalien kautta. Kurdien lisäksi aloitteen takana myös alueella asuvia muita etnisiä ryhmiä (yezidit, kristityt, arabit jne.). Tavoitteena on turvata paikallisen siviiliyhteiskunnan ja perusrakenteiden ja palvelujen toimivuus sekä luoda samalla ns. ”kolmas tie” ja demokraattista hallintomallia Syyriaan. Kurdien pääpuolue PYD korostaa, ettei tavoitteena ole irtautua Syyriasta vaan rakentaa kurdien, muiden vähemmistöjen sekä ylipäänsä kaikkien kansalaisten perusoikeudet turvaava demokraattinen hallintomalli Syyriaan.

Kansainvälinen avustustoiminta ja humanitäärisen tuki ei ole yltänyt alueelle ja keskeisillä toimijoilla ei ole rakentunut vakituisia yhteyksiä alueelle. Humanitääristä apua ovat toimittaneet Turkin kurdikuntien ja

kansalaiskeräysten lisäksi Euroopan diaspora-kurdiyhteisö sekä kansainvälisistä järjestöistä saksalainen Medico International, joka on toimittanut erityisesti akuuteimmin tarvittavia lääkkeitä alueelle.

CoopNet CSO-verkostolla on vuosien yhteistyörakenteet alueelle erityisesti kansalaisjärjestö- mutta media-alan sekä yritys yhteistyön rakentamisessa. Lähtökohtana syksyllä toteutetun selvitysvaiheen aikana on ollut mahdollisimman suoran ja luotettavien tuki- ja yhteistyökanavien aukaiseminen paikallisten kumppanien kautta humanitääriselle tuelle Pohjois-Syyrian kurdialueelle. Samanaikaisesti tavoitteena oli kartoittaa tukiohjelmien tarvetta erityisesti leirien ulkopuolella asuville syyrialaispakolaisille sekä niiden toteuttamisen edellyttämiä yhteistyörakenteita paikallisten järjestöjen ja syyrialaispakolaisten omien auttamisrakenteiden kanssa. Syksyn aikana kerättiin myös kokemuksia mm. Ruotsissa toteutettujen tukikeräysten toimittamisesta ja heidän toimintatavoista sekä kerättiin tietoja Turkissa toimivilta aiemmilta yhteistyötahoilta, kansalaisjärjestötoimijoilta jne.

Osana aloitteen esiselvitystä Ilkka Jaakkola teki marraskuun lopulla runsaan viikon matkan tapaamassa keskeisiä raja-alueella toimivia tahoja ja potentiaalisia yhteistyökumppaneita.

ESISELVITYSMATKA JA TAPAAMISET TURKISSA MARRASKUUN LOPUSSA:

Matkan tavoitteena oli selvittää erityisesti seuraavia tuen tarpeita ja kohderyhmiä sekä yhteistyömalleja, joiden kautta sekä mahdollisuudet nopeaan humanitäärisen tukeen

1. Tilanne humanitäärisen avun akuuttitarpeista ja Syyrian toimittamisenvaihtoehtoista Turkin kautta rajan yli Pohjois-Syyriaan
2. Turkista käsin kohdealueelle Syyriassa tapahtuva nykyinen humanitäärinen avustustoiminta
3. Turkkiin Pohjois-syyriasta paenneiden tilanne; keskeiset tuen tarpeet ja paikalliset Suomen yhteistyöhön potentiaaliset paikalliset toimijat ja järjestöt
4. Pitkäjänteisempien yhteistyöohjelmien (esim. kansalaisjärjestöhankkeina) rakentamismahdollisuudet ja kohteet

Nusaybinin kaupunki, kaupunginjohtaja Ayse Gökkan

kunnan kotisivut; <http://www.nusaybin.bel.tr/default.aspx?lg=tr-TR>

Nusaybinin n. 100 000 asukkaan kaupunki sijaitsee aivan Turkin ja Syyrian rajalla. Piikkilangat erottavat sen rajan Syyrian puolella sijaitsevasta Qamislin kaupungista. Nusaybinin kunnalla on oma erityisasemansa humanitäärisen avun toimittamisesta Turkin kautta Pohjois-syyriaan. Tästä edustuksellisuudesta heillä on sopimus ja valtuutus edustaa Turkissa paikallista hallintoa ja yhteyksiä turkin puolelta toimitettavan humanitäärisen tuen suhteen (Supreme Kurdish council in the north Eastern region of Syria).

Nusaybinilla on myös esim. ”yhteistyöprotokolla” saksalaisen Medico International avustusjärjestön kanssa erityisesti lääkkeiden toimittamisesta Syyriaan. Avun ja lääkkeiden paikallisena jakelijana toimii Syyrian kurdialueen punainen puolikuu järjestö (HeyvaSor a Kurd), joka toimittaa säännöllisesti listan akuuteimmista tarpeistaan esim. lääkkeiden osalta.

Tällä hetkellä kolme rajakuntaa (Nusaybin, Kiziltepe ja Mardin) tekevät yhteistyötä suoran humanitäärisen avustustoiminnan osalta. Lahjoituksina kerätyt tarvikkeet toimitetaan joka toinen viikko kuorma-autoilla Derbesiyeen raja-aseman (n. 50 km Qamislista länteen) kautta Syyrian puolelle. Avustuslähetykset vastaanottaa paikallinen punainen puolikuu Heyva Sor A kurd, joka vastaa myös lääkkeiden ja muiden tarvikkeiden jakelusta alueella. Rajalla kuormat tarkistaa Kizilay – Turkin punainen puolikuu. Itse Nusaybin- Qamisli rajan Turkin hallitus on sulkenut osana alueen eristämispolitiikkaa.

Ayse Gökkan ei myöskään suosittelen tavaroiden toimittamista Euroopasta vaan että avustustarvikkeet ostettaisiin Turkista. Heillä oli kokemuksista ongelmista Turkin rajalla esim. ambulanssin saamisesta rajan yli edelleen Syyriaan, Rojavaan toimitettavaksi.

Syyrialaispakolaisten tilanteesta Turkissa: Lähes kaikki Turkin kurdialueelle paenneille Syyrian kurditaustaisille ei joko ole mahdollista (puuttuvat henkilöpaperit) tai eivät halua asua Turkin hallituksen (AFAD) tai UNHCR:n ylläpitämillä leireillä. Suurin osa asuu epävirallisesti lähialueen kaupungeissa, osa Turkin puolella asuvien sukulaistensa kanssa. Ayse Gökkanin mukaan pelkää Mardinin alueen kaupungeissa ja pienkunnissa asuu nyt 40-60 000 syyrialaispakolaista. Osa pakolaisista on muuttanut Turkin suurkaupunkeihin Ankaraan ja Istanbuliin, joissa pimeän työn mahdollisuudet ovat paremmat).

Erityisen huolissaan Ayse Gökkan oli myös Syyriasta paenneiden **lasten tilanteesta** Nusaybinissa sekä lähialueiden kaupungeissa. Kunnille ongelma on kasvamassa ja koska alueen kunnat ovat köyhiä niiden omat resurssit vastata tarpeisiin ovat hyvin pienet. Useat erityisesti kurditaustaiset pakolaislapset eivät ole saaneet kouluopetusta yli kahteen vuoteen.

Ayse Gökkan ja Nusaybinin kunta on valmis rakentamaan ja tarjoamaan suoraa yhteistyötä Suomen tukiohjelmille Pohjois-Syyriaan esim. humanitäärisen avun toimittamisessa. Heillä siihen kanavat ja erityisasema sekä Turkin valtion että Syyriassa toimivien avustustahojen kanssa. Syyria yhteistyön lisäksi heillä kiinnostus rakentaa pitkäjänteistä tukimallia yhteistyössä alueella nyt asuvien syyrialaispakolaisten, erityisesti lasten ja naisten tilanteen parantamiseksi.

Syyrian hallituksen vuosikymmenien erityisesti kurdeihin kohdistunut sortopolitiikan yksi muoto on ollut, etteivät kurdit ole saaneet henkilötodistuksia, joita ilman heidän on vaikeaa (mahdotonta) rekisteröityä Turkin hallituksen (AFAD) perustamille leireille. Myös rekisteröityminen UNHCR:n toimistoihin on heille vaikeaa. Ilman papereita he ovat ilman mahdollisuutta saada terveydenhuollon palveluja eikä lapsilla ole mahdollisuuksia saada kouluopetusta. Nyt talven tullessa ja rahastöjen loppuessa tilanne on heillä kääntymässä toivottomaksi. Alueen kunnat ovat köyhiä eivätkä tahdosta huolimatta pysty vastaamaan kasvaviin tukitarpeisiin.

Lisätietoja syyrialaispakolaisten tilanteesta Turkissa mm. marraskuussa ilmestyneessä Brookings institute tutkimuslaitoksen tekemässä tilaustutkimuksessa.

<http://www.brookings.edu/~media/research/files/reports/2013/11/18%20syria%20turkey%20refugees/turkey%20and%20syrian%20refugees%20the%20limits%20of%20hospitality%20november%202013.pdf>

Keskustelut alueen Rojava – Syyrialaispakolaisten koordinaatiokomitean kanssa:

komitean puheenjohtaja ja koordinaattori Mazhar Zumrut (tel—90 – 5325239579)

Koordinaatiokomiteassa toimii 5 vapaaehtoista työntekijää, jotka ovat yhteydessä ja koordinoivat sekä alueen kuntien että kansalaisjärjestöjen avustuskeräyksiä pohjois-Syyriaan. Komitean edustajat vierailevat säännölliset pohjois-syyriassa välittäen Turkkiin mm. alueen punaisen puolikuun raportteja tarveselvityksiä esim.

Keskeisinä akuutteina tarpeina ruoan, kohtuuhintaisen lämmitysenergian sekä erityisesti lääkkeiden lisäksi Mazhar Zumrut mainitsee terveydenhuollon ja sairaaloiden perusvälineistön puuttumisen. Alueella riittävästi ammattitaitoisia lääkäreitä ja hoitajia, mutta esim. leikkauksia varten ei ole olemassa anestesia mahdollisuuksia. Paikallisen ruokatuotannon kannalta ongelmana on oman tuotantokapasiteetin puuttuminen. Alueella aiemmin paljon perustuotantoa, mutta raaka-aineiden jalostus tehtiin aiemmin

muualla Syyriassa. Raaka-aineita siis löytyy, mutta omaa tuotantokapasiteettia ei alueella ole. Akuuteimpina ongelmina myös puhtaan juomaveden puute, jätehuollon ongelmat (keräysautot, jälleenkäsittely jne.) sekä palojentorjuntakaluston puuttuminen.

Tarvittaessa koordinaatiokomitea on valmis monipuoliseen yhteistyöhön Suomen toimijoiden kanssa.

GABB (Guneydogu Anadolu Bölgesi belediyler Birliği) , kotisivut <http://www.gabb.gov.tr/>
Kansainvälisen yhteistyön koordinaattori Zerin Turk (+90 534 5165604)

GABB on alueen kuntaliittoa vastaava kuntien yhteisorganisaatio, johon kuuluu nyt n. 120 kuntaa. Jäsenkunnista suurin osa (98) on kurdien valtapuolueen BDP hallinnoimaa, n. 20 jäsenkuntaa ”kuuluu” Turkin hallituspuolueelle AKP:lle. Alueen kuntaliitto on tarvittaessa valmis fasilitoimaan ja toimimaan paikallisena hallinto-organisaatioina paikallisessa kuntatason yhteistyössä sekä Syyriaan kohdentuvissa että Turkin sisällä toteutettavissa tukiohjelmissa.

EGITIM SEN (opettajien ammattiliitto) (<http://www.egitimsen.org.tr/>)

Egitim Sen on yksi suurimmista opettajien ammattiliitoista Turkissa. Erityisesti kurditaustaiset opettajat kuuluvat sen jäsenistöön. Osana CoopNet Cso- yhteistyöohjelmaa Baglarin kunnan kanssa CoopNet teki jo keväällä 2013 alustavan yhteistyösopimuksen opetusalan yhteistyön rakentamisesta Suomen ja alueen välillä.

Matkan aikana heidän Suomen yhteistyö yhteyshenkilönsä opettaja Hikmet Yildizin kanssa käytiin keskusteluja sekä alueella asuvien syyrialaislasten koulunkäyntimahdollisuuksien rakentamisesta. Yhteistyömuotona voisi olla lasten koulunkäynnin tilanteen kartoittaminen lähialueella sekä pakolaisina tulleiden opettajien valmiudet toimia lasten opettajana. Egitim Sen opettajaliitolla on myös valmiudet tukea vapaaehtoisvoimin pakolaislasten opetuksen käynnistämistä. Pitkäjänteisenä myös Suomesta tuettavana yhteistyömuotona voisi olla esim. kurdinkielen opetusvalmiuksien kehittäminen P-Syyrian Rojavassa.

SREO – SYRIA RESEARCH AND EVALUATION ORGANISATION: (www.sreo.org)

Abdulhamid Qabbani , puh. +90

Melike Karlidag + 90

SREO – organisaation taustalla on ryhmä sekä syyrialais-, turkkilais- että länsimaalaistaustaisia tutkijoita, free-Lance toimittajia sekä pitkän linjan kehitysohjelma-asiantuntijoita, joilla kaikilla pitkä kokemus lähi-Idästä. Syyrian tilanteen ja pakolaisongelman johdosta ryhmä perusti Turkkiin rekisteröidyn organisaation ja toimiston Gaziantepiin n. 3 kk sitten. lähtökohtana heillä oli toimia siltana ja tutkimuksellisenä toimijana Syyriaan ja syyrialaisien pakolaisten omien organisaatioiden, paikallisten ja kansainvälisten avustushelmien välillä. SREO on tekemässä lähiaikoina valmistuvan kartoituksen syyrialaispakolaisista, heidän tilanteestaan ja organisoitumisestaan Gaziantepin kaupungissa.

Keskusteluissa SREO:n asiantuntijat toivat esiin näkökantansa että koko Syyrian tilannetta pystytään parhaiten koordinoimaan Turkista käsin. SREO kerää systemaattista tietoa pakolaisongelmasta sekä rakentaa yhteyksiä humanitäärisen avustustoiminnan organisaatioiden ja Syyriasta paenneiden pakolaisyhteisöjen ja järjestöjen välillä..

SREO:n mukaan Turkin politiikkana on ollut pitää avustustyö syyrialaispakolaisille omissa käsissään tehden hankalaksi kansainvälisten ngo:iden suoran toiminnan pakolaisten parissa. Samaan aikaan kuitenkin pakolaisten määrän lähetessä jo yhtä miljoonaa Turkki on yhä enenevässä määrin esittänyt avunpyyntöjä kansainvälisen yhteisön osallistumisesta syyrialaispakolaisten avustamiseen taloudellisesti. Turkki on mm. kieltänyt useilta arvostetuilta kansainvälisiltä avustusjärjestöiltä (mm. MSF- Doctors without Borders) pääsyn pakolaisleireille.

SREO:n edustajien kanssa keskusteltiin myös mahdollisuudesta toimia välittävänä toimijakumppanina yhteyksien ja yhteistyön rakentamisessa Suomen mahdollisten tukiohjelmien ja syyrialaispakolaisten omien organisaatioiden ja verkostojen välillä. Tarvittaessa he ovat valmiit myös toimimaan hallinnollisena paikallisena kumppanijärjestönä syyrialaispakolaisyhteisön tuki- ja yhteistyöohjelmissa.

TIIVISTELMÄ TAPAAMISESTA JA ALUSTAVIA EHDOTUKSIA:

Avun toimittamismahdollisuudet Pohjois-Syyriaan:

1. Pohjois-Syyrian kurdialue (Al Hasakah:n lääni/ Rojava) nyt pitkälti kansainvälisen humanitäärisen avun ulottumattomissa. Alueella nyt paljon IDP- maansisäisiä pakolaisia, joille ilman ulkopuolista tukea vaihtoehdoksi jää lähteminen pakolaiseksi naapurimaihin joko Turkkiin tai Irakin Kurdistaniin.
2. Kanavat avun pikaiseenkin toimittamiseen kuitenkin olemassa erityisesti Turkin ja Syyrian rajalla olevien kuntien kautta (erityisesti Nusaybin idässä ja Suruc:n kunta lännessä). Heillä oma myös Turkin viranomaisten hyväksymä mahdollisuus avun toimittamiseen Derbesiyen sekä Suruc/Akcakale:n raja-asemien. Avustuskuljetukset tarkistaa rajalla Turkin Punainen Puolikuu Kizilay.

3. Alustava ehdotus Suomen tukiohjelmien rakentumisesta Turkissa ja Turkista käsin :

Turkki monessa suhteessa soveltuva pääkohdealue CSO- lähtöisissä sekä humanitäärisissä että jo myös jälleenrakennustyötä Syyriaan valmistavissa ohjelmissa. Yhteistyöohjelmia rakennetaan omine kuitenkin toisiaan tukevine alaohjelmineen samanaikaisesti sekä

- a- **Gaziantepin alueella** toimivien syyrialaispakolaisten verkostojen ja organisaatioiden kanssa. keskeisenä paikallisena yhteistyökumppanina SREO- organisaatio (www.sreo.org). Syyrialaispakolaisten omana alkuvaiheen yhteistyötahona mm. <http://ccdsyria.org/> organisaatio ja sen verkostot.
- b- **Diyarbakir – Nusaybin alueella**, josta käsin suorat kanavat tuen toimittamiseen ja yhteistyökanavien rakentamiseen Pohjois-Syyriaan. Keskeisenä ensivaiheen yhteistyötahona Nusaybinin kunta Syyrian rajalla.

Pikaisen hätäavun (esim. lääketoimitukset) toimittamisen lisäksi pitkäjänteisenä tuen tarpeena ja kohderyhmänä lasten tilanne ja koulunkäynnin järjestäminen sekä syyrialaisnaisten verkostojen tukeminen ja kapasitointi.

4. **Yhteistyömalli SREO- organisaation kanssa:** kanssa mahdollisuus rakentaa toimiva yhteistyö pitkäjänteisesti ja monipuolisesti sekä humanitäärisen avun laadullisissa kysymyksissä sekä Syyrian että Turkissa. Heillä toimivat yhteydet syyrialaispakolaisten omiin rakentumassa oleviin verkostoihin ja järjestöihin, jotka toimivat sekä Turkissa olevien pakolaisten tukena että rakentavat yhteistyötä Syyrian sisällä. Tarvittaessa SREO on valmis toiminaan mahdollisten tukitoimintojen ja ohjelmien paikallisena kumppanina ja järjestönä tukiohjelmien käynnistämisen vaiheessa.

EHDOTUKSIA ETENEMISESTÄ:

1. **Pilottituki humanitäärisenä hätäapuna** - lääke ja perussairaalavälineistön toimittaminen Nusaybinin kaupungin kautta Pohjois-Syyriaan. Avustuserän vastaanottajana Heyva Sor a Kurd – paikallinen Punaisen Puolikuu järjestö, joka toimittanut tuoreen listauksen akuuteimmin tarvittavista lääkkeistä sekä sairaalatarvikkeista. Nusaybinin kaupunki on rahoituksen järjestyessä valmis hankkimaan lääkkeet Diyarbakirista ja toimittamaan ne kuorma-autoillaan rajan yli Syyriaan ja raportoimaan hankkeesta.
2. Mahdollisimman pikaisesti toteutettavan Turkkiin suuntautuvan tiimin n. **viikon liselvytysmatkan aikana** tarkennetaan yhteistyömalli paikallisten toimijoiden kanssa sekä sovitaan kevään aikana rakennettavista pilottitukiohjelmista, niiden kohderyhmistä ja toteutustavoista. Yhteistyö tiedottamisen ja

3. 3-4 kansalaisjärjestöhankkeen rakentaminen alkukevään aikana. Hankkeiden alustavia kohteita erityisesti lasten tilanne ja koulunkäynnin turvaaminen sekä naisten asema. Hankkeiden lähtökohtana yhteistyön rakentaminen Turkissa toimivien syyrialaispakolais
4. Suomen CSO- lähtöisen osallisuusmallin ja toimintastrategian rakentamista palvelevan pienimuotoisen selvityksen (feasibility study) tilaaminen SREO organisaatiolta (liitteenä SREO:n oma selvitys/concept note).

Helsingissä 3.12 2013

Ilkka Jaakkola

LIITTEET:

1. Tuore lääke- ja terveydenhuollon tarpeiden listaus. Heyva Sor a Kurd, punainen puolikuu, november 2013
2. Brookings raportti : Syrian Refugees, limits to hospitability, nov. 2013
<http://www.brookings.edu/~media/research/files/reports/2013/11/18%20syria%20turkey%20refugees/turkey%20and%20syrian%20refugees%20the%20limits%20of%20hospitality%20november%202013.pdf>
3. Valtuutus Nusaybinin kaupungille edustaa Pohjois-Syyrian avustusohjelmissa
4. Pohjois-Syyrian paikallishallinnon tukipyyntö humanitäärisestä avusta